תפארת יוסף — סוכה

(ב.) סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה וכו'. בגמ' מנא הני מילי וכו' רבי זירא אמר מהכא וסוכה תהיה לצל יומם מחורב (ישעיהו ד':ו') עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות וכו' ורבא אמר מהכא בסוכות תשבו שבעת ימים (ויקרא כ"ג:מ"ב) אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע וכו'. הנה ענין סוכה הוא כמו שאמר אזמו"ר הרהגה"ק זללה"ה, שבכל פעם שישראל נוחלין נצחון, היינו בכל פעם שהשי"ת מראה מפורש שחלק ד' עמו יעקב חבל נחלתו, מתעורר עליהם גודל קטרוג מה נשתנו אלו מאלו, ואז הם צריכים לבירורים שיבררו עצמם שמגיע להם זאת בשורת הדין. והבירור הוא מצות סוכה. וכן מצינו אצל יעקב אבינו ע"ה, בשעה שנצח את עשו כתיב (בראשית ל"ג:י"ז) ויעקב נסע סכותה, היינו שאחר הנצחון שנצח את עשו נסע לסוכות, לברר את עצמו שהנצחון מגיע לו בשורת הדין. והענין הוא, כי כן הציב השי"ת שהתקשרות אורו של השי"ת עם הבריאה יהיה ע"י תפיסת אדם, ולזאת הוכרחו כל הדברים שבעולם הזה להיות ע"י צמצומים וגבולים אשר האדם יש לו בהם תפיסה והשגה. ולזאת כל המצות שבתורה הם נכנסים תחת גבולים של עולם שנה נפש. דהיינו במקום ובזמן ובנפש. ומחמת שהם נגבלים בגבול של עוה"ז, יש לו לאדם בהם השגה וידיעה, וכמו שאיתא בש"ס (מגילה ו:) יגעת ומצאת, וכדאיתא במדרש הוי יגע ואכול, וכמו שכתיב (שמות כ"ה:ח') ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היינו שישראל מפנה מקום בלבו להשראת השכינה, וכל מה שאדם מפנה מקום יותר שישרה בו אור שכינתו כן שורה בו אורו ית' יותר. כי בגבולים ההם יוכל אדם להתיגע בהם ולהכניסם בתפיסתו והשגתו, יען כי הם בגבול ותכלית וגם האדם הוא בגבול ותכלית. ומצד זה היה ראוי שגם השכר אשר ד' יעד לברואיו חלף עבודתם יהיה ג"כ מוגדר ומוגבל, למען יתאם אל הפעולה שהוא בגבול. אבל באמת השכר של השי"ת, שהשי"ת נותן לישראל חלף עבודתם, אינו בגבול ותכלית, מאחר שהוא נותן לאדם מאתו ית' שהוא אין סוף ובלי גבול ובלי תכלית, ממילא שכרו ג"כ בלי גבול ותכלית. לזאת מראה השי"ת לפעמים, כי ההתחברות אשר יש לו עם ישראל הוא למעלה מכל תפיסה ומכל גבול. והשי"ת מראה זאת בין בעולם בין בשנה ובין בנפש, היינו בעולם שזה מורה על מקום, מראה השי"ת שאצל ישראל יש לו התקשרות למעלה מן המקום. וזה מורה בית המקדש, שהיה שם עשר קדושות וגבולים זו למעלה מזו, וזה היה הכל לבושים למקום ארון אשר הוא אינו מן המדה. וכן איתא בש"ס (יומא לט:) בשעה שבנה שלמה את הבית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב והיו מוציאין פירות בזמניהן וכו', וזה הכל מורה שהיה שם למעלה מתפיסת זה העולם. וכן בנפש, מראה השי"ת שיש לו התחברות עם ישראל למעלה מן נפש. וזאת הראה השי"ת אצל כהן גדול, כדאיתא בירושלמי על הכתוב (ויקרא טז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש וגו', אטו כהן גדול לאו אדם הוא אלא בשעה שהיה נכנס לפני ולפנים היה פניו בוערות כלפידים והיה דומה למלאך ד' צבאות, וזה מורה שהיה לגמרי למעלה מתפיסת זה העולם. וזה דאיתא בש"ס (יומא יט:) שמשביעין את הכה"ג שלא יתקן מבחוץ ויכניס בפנים וכו', היינו שלא יכנס בשום תפיסה מצידו, רק יבטל את הנפש שלו לגמרי. וכן בשנה שזה מורה על זמן, ג"כ מצינו שהתחברות השי"ת עם ישראל הוא למעלה מן הזמן, היינו ביוה"כ, שישראל אינו מקבל חיות מדברים שהמה נגבלים בלבושים של זה העולם, רק מקבל חיות מהשי"ת למעלה מכל סדר של עוה"ז, ואז מראה השי"ת שישראל המה למעלה מן הזמן ולמעלה מכל הגבולים, ורק כי חלק ד' עמו, ועל זה מתעורר קטרוג עליהם מה נשתנו אלו מאלו כמבואר לעיל, הלא גם הם לא בפעולתם השיגו זאת, רק מה שהשי"ת מופיע להם, ומה הבדל ביניהם ובין האומות, ואז נצרכו ישראל לבירורים. והבירור הוא מצות סוכה, כמו שלעתיד יהיה ג"כ הבירור מצות סוכה, כמו שאיתא בש"ס (עבודה זרה ג.) שיאמרו העכו"ם תנה לנו מראש ונעשנה, והקב"ה משיב להם מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, והקב"ה מוציא חמה מנרתיקה מיד כל אחד בועט בסוכתו ויוצא, ופריך הגמ' הלא גם לנו פטור, כי המצטער פטור מן הסוכה, ומתרץ הגמ' מיהו בעוטי לא מבעטי אינהו בעוטי מבעטי. ובזה מבררים עצמם ישראל, כי מבטלים כל דעתם ותפיסתם נגד רצונו ית', כי אין להם שום דעה נגד השי"ת. ואם בתחלה היה רצונו ית' שיעשה סוכה עשה, וכעת רצונו שיצא יוצא. אך לא כן האומות, באם ימצא אצלם גוון של עבודה, היינו כי כן השיגו בתפיסתם ודעתם דעה. ואם יראה

השי"ת להם, כי זאת אינו רצונו יתקצפו ויבעטו, שרוצים שהשי"ת ינהג כמו שהם מבינים בתפיסתם ודעתם, ולא ירצו להכנע מפני רצון השי"ת. שאני ישראל שמראים בזה שמצידם אין להם כלום רק מה שהשי"ת נותן להם, ואם יראו כי באמת ממלאים רצון השי"ת יעשו זאת, ואם יראו שרצון השי"ת בהיפכו יכנעו מפני רצונו ית'. ומחמת שישראל מברר עצמו בזאת המצוה שיוצא מדירת קבע ויושב בדירת עראי, היינו שנתמשך אחר רצונו ית' למעלה מדעתו, לזה שורת הדין הוא שגם השכר אשר השי"ת נותן לבני ישראל הוא ג"כ בלי גבול ובלי תכלית, שמחמת שמראים ישראל בזה הבירור שגם עבודה של ישראל הוא ג"כ בלי גבול, לזה נתברר, כי חלק ד' עמו יעקב חבל נחלתו:

מנא הני מילי אמר רבה עד עשרים אמה אדם יודע שדר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה, משום דלא שלטא ביה עינא. והענין ממצות סוכה ביאר בזה כבוד אזמו"ר הגה"ק זללה"ה, אשר זה רומז כמו דאיתא (שם) צא מדירת קבע ושב בדירת עראי, וכדאיתא בזוה"ק (ויקרא יב.) ישראל באן אתר אשרי להון, ויתן אותם אלהים ברקיע השמים. והיינו שאין שייך אצל ישראל שיהיה ח"ו משוקע וכפוף תחת טובת עוה"ז, שיכיר עצמו חסר אם יחסר לו טובת עוה"ז, ורק עיקר הקביעות של ישראל הוא ברקיע השמים, שרק אז מכיר עצמו חסר, אם אינו מכיר התקשרות שיש לו עם השי"ת, וכל עבודתו הוא רק להכיר איך שמקבל שפע חיים בכל רגע ורגע מהשי"ת. ואם מכיר התקשרות שיש לו עם אור השי"ת אז מכיר את עצמו בהשלימות היותר גדול ולא חסר לו כלום, כיון שמכיר שהשי"ת עוסק עמו רק לתכלית הטובה. וזה מורה שיעור עשרים אמה, כי זה הגבול שהציב השי"ת שהאדם מברר עצמו עד מקום שידו מגעת, זה מורה המספר עשרה, וכדאיתא (סוכה ה.) מעולם לא עלה משה ואליהו למעלה מעשרה. וזה כנגד זה הציב השי"ת לפום צערא אגרא, היינו עד כמה שהאדם מחסר עצמו הן בממון והן בגוף בעבודתו, כנגד זה מנחיל השי"ת טובה עד שנזדווגו ביחד העשרה שהם מצד תפיסת האדם עם העשרה שהם מצידו ית', וכדאיתא (שם) מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, וכשנתאחדו יחד זה נקרא עשרים. והגם שהטובה של השי"ת הוא בלי גבול ובלי תכלית, כי כמו שהשי"ת הוא בלתי גבול כן הטובה הבאה ממנו הוא ג"כ בלי גבול. מ"מ מאחר שהשי"ת חפץ להיטב לבריותיו, מכליל את הכלל מכל הטובות בזאת העשרה, כדי שהאדם יכיר שבעבודתו באה לו זאת הטובה, כי רעותא דבר נש דמתקרי לעי ונגיס כמו דאיתא במדרש (רבה קהלת ד). ועד עשרים מישלט שלטא ביה עינא, היינו עד עשרים, שם עדיין מכיר האדם החיבור מעבודתו עם אורו ית', למעלה מעשרים לא שלטא ביה עינא, כי שם הוא לגמרי למעלה מתפיסתו והבן:

(ב:) כמאן אזלא הא דאמר רבי יאשיה אמר רב מחלוקת בשאין דפנות מגיעות לסכך, אבל דפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים כשירה וכו'. זש"ה (תהילים י"ח:ל"ז) תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי וגו'. הנה כפי מה שהאדם עובד להשי"ת, כך שופע לו השי"ת טובה לפום צערא אגרא. אכן כאשר האדם עובד להשי"ת במסירת הנפש, אז מחזיר לו השי"ת טובה ונחלה בלי מצרים. ומ"מ באדם הזה אף שעומד מוכן ומזומן למסור נפשו להשי"ת, זה צריך להיות רק בדעתו, שיהיה מוכן לכך, אבל לא לעשות בפועל כי צריך שישאר בחיים. כי לאדם כזה נאמר בש"ס (קדושין מא.) לאדם טוב מטעימין אותו מפרי מעשיו בעוה"ז. וכמו שנאמר (משלי א':ח') שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך. מוסר אביך היינו, כי בטבע האב שרוצה רק לתכלית הטובה של הבן, ואין מביט כלל אף שיהיה לו להבן סבלנות כעת, כי העיקר אצל האב הוא שיגיע הבן לתכלית הטוב. ותורת אמך היינו, שהטבע של האם שאינה מביטה כלל לתכלית הטובה של הבן, רק עיקר אצלה שלא יסבול הבן בהוה. ולזה אמר הכתוב שמע בני מוסר אביך, היינו מה שאביך מלמדך שלא תביט כלל על עצמך, רק תוכל למסור את נפשך לגמרי להשי"ת, ומ"מ ואל תטוש תורת אמך, היינו שאם בדעתך מוכן אתה למסור את נפשך לגמרי להשי"ת, אבל על הפעולה צריך אתה לשמוע תורת אם שתשאר בחיים, כי השי"ת אינו חפץ בעבודות כאלה. וזה הענין נמי אחר עבודת יוה"כ שישראל מראים בעבודתם שביכולתם למסור את הכל להשי"ת, היינו אחר החמשה העינוים שיש להם, ובחמשה העינוים נכללים כל טובת עוה"ז, והיינו שמראים בעבודתם שביכולתם לבטל כל טובת עוה"ז בשביל כבודו. ולזה איתא במדרש (רבה קהלת ט':ז') שבמוצאי יוה"כ יצתה בת קול לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך. היינו מאחר שהאדם מראה בעבודתו ביוה"כ שיכול למסור את נפשו להשי"ת, יצתה בת קול ואמרה לך אכול בשמחה לחמך, היינו שמ"מ תשמע לתורת אמך ואל תמסור את נפשך בפועל, רק תשאר בחיים של עוה"ז, כי לאדם כזה מטעימין אותו מפרי מעשיו בעוה"ז: